

ארבע וסודות

שואל לעניין מבט מבחוח על עולם ארבעת היסודות

יעקב: לא לדאוג, צבי - הוא לא בא לקנטר, זה רק הסגנון שלו כשהוא באמת מבקש ללבן סוגיה...

גרשון: ברור, לא התכוונתי ח"ו לזלזל...

צבי: אולי תופתע לשמוע, גרשון, אבל באמת רעיון ארבעת היסודות מגיע ישר מדברי חז"ל עצמם, מאותו מקור בדיוק שמגיע המושג של עשר הספירות... אבל סו"ס אתה שואל שאלות טובות - טובות מאוד! ואני רוצה שנדבר עליהם באריכות. אז ברשותך, אולי נסכם קודם את השאלות, ואז לאט לאט נתחיל להגיע לתשובות - א"א לענות על הכל על רגל אחת, ואני מבין שבהמשך ייתכן שיגיעו עוד שאלות...

יעקב: ככה זה הולך איתו, גרשון לא מקבל שום דבר בעיניים עצומות...

צבי: ברוך ה'! וכמו שאמרתי, אני מאמין ששאלותיו יתרמו הרבה לשיחות שלנו... אז בוא נסכם את השאלות שהוא העלה עד עכשיו: מה המקור ל"ארבעת היסודות" - האם זה משהו שהגיע רק מהחוקרים, מה התועלת ל"קטלג" את המידות השונות תחת הכותרת של ארבעת היסודות, ולמה זה צריך להיות נושא כ"כ מרכזי...

יעקב: והוא גם שאל למה להשתמש עם ארבעת היסודות במקום כל רשימה אחרת, כמו עשר ספירות, או אולי חמשת החושים...

גרשון: נכון...

צבי: מה אתה אומר, יעקב - דיברנו ע"ז?

יעקב: אולי הזכרת משהו בדרך אגב, אבל לא זכור לי כ"כ...

גרשון: אני מקווה שאני לא מפריע לתוכנית שלכם... אם יש נקודה אחרת שרציתם לדבר עליה זה בסדר...

צבי: אדרבה! כל המטרה שלנו זה ללבן את הנושא של ארבעת היסודות מן היסוד ועד ההלכה למעשה, ואני מאוד שמח שאתה שואל שאלות בסיסיות שקצת דילגנו עליהם...

אז אולי רק תסביר קצת יותר מה מפריע לך - אתה שואל מה המקור של העניין של ארבעת היסודות, או אתה רוצה להבין איזו תועלת יש בשימוש בשיטת ארבעת היסודות בעבודת המידות?

גרשון: באמת גם זה וגם זה... אני באמת שואל יותר כללי - מסתמא ב"אוצר החכמה" תוכל למצוא כמה מקורות לעניין של ארבעת היסודות, אבל עדיין לא הבנתי למה נתפסת דווקא לנקודה הזו לבנות סביבה את כל המערכת של המידות. זה נראה לי נקודה ממש צדדית, שכפי ששמעתי הגיעה מההסתכלות המיושנת של המדענים שככה הבינו את הכימיה של הבריאה, ואז ככה התחילו להסתכל על כל מיני דברים בחיים... אם זה באמת מאוד חשוב לך למצוא איזו "מסגרת" ל"קטלג" דרכה את כוחות הנפש, אז פעם שמעתי שאחד מההידושים של הבעל שם טוב היה שהוא גילה שבדיוק כמו שיש להקב"ה "עשר ספירות" - אני לא יודע מה זה אומר, אבל ככה כתוב - אז גם באדם יש את אותם עשרה כוחות ככוחות הנפש. אז הנה, יש לך משהו שמגיע מחז"ל ומהספרים הקדושים - אולי תבנה ע"ז מערכת שלימה, במקום על ארבעת היסודות???

רקע: שבוע שעבר, יעקב וצבי סיימו לעת עתה את שיחתם הארוכה על עבודת הכניסה לעולם הפנימי וכוניית סדר החיים המתאים לך, ועכשיו הם מוכנים לעבור לנושא הבא...

יעקב: שלום אליכם, צבי! אני מקווה שזה בסדר אתך, אבל לכבוד הנושא החדש, הזמנתי גם את האח שלי, גרשון, להשתתף איתנו בלימוד ארבעת היסודות...

צבי: בסדר גמור, ברוכים הבאים!

גרשון: זה כבר זמן רב שאני שומע מיעקב כל מיני "פנינים" מתוך השיחות שלכם על המידות, וזה נושא שמאוד מסקרן אותי. בדיוק שבוע שעבר חשבתי שאולי אבקש להצטרף ללימוד שלכם, ואז יעקב סיפר לי שמשמע עכשיו סיימתם נושא ואתם עוברים לנושא חדש, אז חשבתי שאולי זה זמן מתאים לנסות להצטרף... כמובן אם זה בסדר מצידכם...

צבי: זה מצויין! לכל בן אדם יש נקודת מבט ייחודית, ואני מאמין שאם תישאר איתנו, תוכל לתרום רבות לליבון סוגית ארבעת היסודות שאנחנו עוסקים בה.

גרשון: אני מקווה שאוכל באמת לתרום ולא רק להכביד עליכם... אבל שאלה בסיסית אחת אני חייב לשאול... לא הייתי כאן כל הזמן, ומסתמא כבר דיברתם ע"ז הרבה, אבל אני עדיין אוחר בשלב א' - מאיפה הגיע כל העניין הזה של ארבעת היסודות? כלומר, אני מבין שיש עניין של עבודת המידות, ויעקב כבר סיפר לי שזה לא רק עניין של עבודת המידות, אלא צריכים גם להשקיע בהכרת עצמית והבנת המידות. אבל מה זה כל העסק סביב ארבעת היסודות?

השכבת ילדים לישון

שאלה:

הייתי רוצה לשאול כיצד לקרוא מצב מסוים עפ"י ד' יסודות. הנידון הוא על ההתנהלות בבית בהשכבת הילדים.

יש לי שתי בנות. בגילאי 3 ו-4. אבל יש ביניהם קיצוניות בצורת ההשכבה של כל אחת מהם.

לדוגמא: אחת לא מסכימה בכלל שיהא לה חושך בחדר. וכך לאחר זמן מה היא נרדמת. אבל השנייה בדיוק הפוך, אם לא יהיה חושך גמור - אין סיכוי שתירדם.

הנושא שאני שואל הוא כך.

תהליך ההירדמות של אחת מהן (11)
שנרדמת דווקא בחושך) הוא באופן שהיא צריכה שיהיו איתה ביחד עד השלב ה(כמעט)אחרון ביותר של ירידת התרדמה עליה.

אבל לא שהיא מפחדת מהחושך וכדו', אלא גם אם היא תהיה הרבה זמן בחושך מוחלט, זה פשוט לא יעבוד. היא לא מצליחה לעבור בעצמה למצב של הירדמות.

וזוה אפי' שהיא רגועה וכבר נכנסת למצב של התכנסות לתוך עצמה ו'מרחפת' בתוך מחשבותיה, אבל התרדמה - לא מגיעה.

מאידך, התהליך שמועיל הוא שצריך להיות לידה ולדבר איתה למשך כמות זמן מכובדת, ואז נעשה הפלא - כמעט בלי שהות, ברגע שנפרדים ממנה היא נרדמת.

יש לציין נקודה שאולי חשובה: בשעה שמדברים איתה מאוד חשוב לה נתינת יד וכדו', אבל שוב, לא מחמת סיבות של פחד בכלל.

הייתי שמח לקבל את ההסתכלות על המצב ממבט של תורת ד' יסודות, האם זו התנהלות לגיטימית, או שזה דרישה מוגזמת מידי ממנה.

תשובה:

ננסה בעזרת להסביר את הדברים ממבט ארבעת היסודות וביחס לשאלתכם.

כידוע, כח השינה הוא לא משהו שהאדם יכול לפעול בעצמו, מכח הבחירה שלו. השינה היא משהו ש"נופל על האדם" מבחוץ, כמו שכתוב "ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם וישן", [וכן הוא אצל כל אדם בכל עת שישן, כמטבע הברכה "המפיל חבלי שינה על עיני"]. וא"כ גדר מה

שבכח האדם לעשות בכדי שהוא יירדם זה להכין את עצמו להיות במצב שהוא לא יתנגד לכח השינה, ואז השינה הטבעית בדרך כלל תיפול עליו ממילא.

הגדרת הדבר ממבט ארבעת היסודות היא שישנם שני יסודות יותר "פעילים" - רוח ואש - ושני יסודות יותר "נפעלים" - מים ועפר. וא"כ, בכדי להירדם האדם צריך להשתמש בעיקר ביסודות המים והעפר, ולמעט להשתמש בכוחות הרוח והאש. זוהי ההגדרה הכללית המופשטת של הדברים, ועכשיו ננסה בס"ד להסביר את הדברים למעשה:

יסוד הרוח מעורר באדם כח של פעילות, שהיא כמובן ההיפך של שינה. ואפילו אם האדם לא פועל למעשה, ככל שיסוד הרוח הוא פעיל בכוחות הנפש של האדם, והוא מרגיש רצון לפעול, או שמחשבותיו רצות אנה ואנה עם רעיונות של פעילות, כל זה מונע מהאדם לישון מצד הסתירה שבין כח הפעילות לכח השינה. ולכן, בכדי להירדם נצרך להגביר את כח המנוחה של יסוד העפר, ההיפך של התנועה של יסוד הרוח, ועל ידו להשקיט את כח הפעילות ולהסכים לפחות באופן זמני להישאר במקומו ולהשאיר את הדברים על מתכונתם. זהו חלק אחד שנצרך בכדי להירדם - יסוד העפר שגורם לאדם לפרוש מן הפעילות.

החלק השני הנצרך הוא כח של "שחרור", מכח יסוד המים. כמו שהזכרת בשאלה, ידוע שכח הפחד מונע מן האדם לישון. למה הפחד מעכב את השינה? זה לא דווקא קשור לרצון לפעול, אלא יש כאן עניין אחר. אמרנו שכשנאדם נרדם, התרדמה נופלת עליו מבחוץ. משמעות הדברים היא שבכדי שהאדם יכול להירדם, הוא צריך להסכים לכח התרדמה "להשתלט" עליו. במילים אחרות, הוא צריך להרפות את דעתו, ולוותר על ה"שליטה" שהאדם מרגיש כשהוא מודע לעצמו ולמצבו. הכח הזה להשתחרר שורשו ביסוד המים, שעניינו כח של "זרימה", של "הימשכות", לתת לעצמו להיות "נפעל" מכח דברים מבחוץ. [לצד הקלקול זה מתגלה כהימשכות אחרי תאוות באופן של פיתוי כנגד הדעת, שעל כיוצא בזה אמרו חז"ל "נשים דעתן קלות". אבל גם לצד התיקון, האדם נותן לעצמו מכח יסוד המים להימשך באהבה טבעית אל דברים השייכים לחלקו בעולמו, כגון חלקו בתורה, נשמות ישראל, וקשר עם הבורא עולם, גם שלא מכח

החלטת הדעת]. והפכו מונח בכח השליטה של יסוד האש, שמקשה על האדם לוותר על שליטתו, עצמאותו, ומודעותו.

ביחס לשאלתכם, נראה שהקושי של הילדה להירדם מגיע מכח הקושי להשתחרר מכח יסוד האש. וכמו שציינת, זה לא חייב להתגלות בכלל כפחד, אלא יכול להיות שככל שהיא ערה הילדה מאוד רגועה, אבל סו"ס יש לה מתח פנימי מסויים מכח יסוד האש שלא נותן לה להשתחרר עד כדי כך שתוכל להירדם. ככל שיושבים לידה ומדברים איתה, ובפרט כשהיא מרגישה את החזקת ידה - מכח חוש המישוש שהיא הכי חזקה בחושים, זה מעורר אצלה את הכוח של יסוד המים לתת אימון ו"למסור את עצמה" בידי משהו מחוץ ממנה, וזה מיקל עליה לוותר על העצמאיות של הדעת מכח יסוד האש.

מה שנראה לייעץ למעשה ע"פ הנ"ל הוא לנסות בזמן ההשכבה להתנהג איתה באדיבות, ולהיזהר מאוד שלא לבטאות או להתנהג באופן שיגביר אצלה את המתח. למשל, לא להגיד "אני רק אוכל להישאר איתך הלילה כמה דקות, כי יש לי עוד מעט טלפון חשוב...". אפילו אם באמת תצטרך לעזוב, מ"מ בזמן שאתה כן יכול להישאר איתה, תהיה רגוע, בלי מתח. אם לא, זה עלול להיות כמו התלמיד של ר' פרידא, שביום שהוא דאג שר' פרידא יצטרך לעזוב באמצע הוא לא הבין גם אחרי ד' מאות פעמים... התחושה הכללית שצריכים לשדר אליה היא תחושה של הרפייה ורגוע, שאתה לא במתח עד שהיא תירדם, ושהיא יכולה להרפות ולא לדאוג מתי היא תירדם, ובעזרת עיד"ז היא באמת תירדם יותר מהר...

עד כאן מה שנלענ"ד מתוך התיאור שכתבתם בשאלתכם,

[וע"ע בספר שאל ליבי (סימן רל"ח), מה שהאריך מוריני הרב שליט"א להסביר את מהות ותהליכי השינה],

בהצלחה רבה!

ניתן לשלוח שאלות למערכת ארבעת היסודות:
• בדוא"ל bilvavi231@gmail.com
• בפקס 03-5480529

שבעים כוחות הנפש לגר"א מים

ההבדל בין מקוה למעיין

המקוה אינו מטהר מטומאה חמורה. המקוה רק מטהרת בערך לטומאת ארץ. מדוע? כי המקוה אינו "מים חיים". כדי להטהר מטומאה חמורה, צריך "מים חיים" (שזה נקרא מעיין).

איפה מתגלה סילוק של "מים חיים"? כל 'מקוה מים' (מקוה) הוא ההיפוך של "מים חיים" (מעיין). "יקוו המים אל מקום אחד, ותראה היבשה" - מים המכונסים למי מקוה, הם ההיפוך גמור מ"מים חיים" של המעיין.

שתי אבחנות של שלשה סוגי מין

המים ליבשה, בנפש? באותו מקום שהאדם מורכב ממים ודם. המים - זה חלק ה'ים' שבדבר. הדם - זה חלק ה'יבשה' שבדבר. בגוף האדם, בכל מקום שמסתלק המים, שם מתגלה דם. מקום גילוי הדם באדם - זה הגילוי של יבשה, "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", סילוק המים וגילוי הדם.

אלו הם שלשה חלקים של מים בקומת נפש - מוח, ריאה, ודם. ובפרטות, הדם מתגלה בכבד. בדם מתגלה נקודת הרע של המים - המוות המתגלה כח המים.

המים עליונים, הרקיע, והמים תחתונים - הם שלשה תפיסות של מים. וזו אבחנה אחת.

ויש אבחנה אחרת. מים עליונים, שהמה מים ראשונים - זה גילוי של מים דקדושה. מים אמצעים - הם מים התחתונים שבוכים לעלות לעילא. ומים אחרונים - שהם יקוו המים ליבשה, הם שורש מלח סדומית שמסמא העינים. זה שורש החטא, שורש המוות, "ותראה האישה".

בקומת הנפש, אומר הגר"א שהמים עליונים מקומם במוח, ומים תחתונים מקומם בריאה. ואיפה נמצאים יקוו

שלשה סוגי מים בנפש

השורש הדק של רוויה נמצא ביסוד הרוח, אבל הרוח נתלבש במים ומכוחו יש רוויה, אבל אין רוויה ברוח עצמו, הרוויה הוא רק במים. בנפש, הכח של מים נותנים רוויה לנפש כאשר הוא נמצא במצב של מים מלוחים בוכים.

ויש עוד סוג של מים, במקביל למים של יום שלישי שנקוו ליבשה. מצד כך, יש כח במים לטהר מטומאת מת. "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתי אתכם", המים מטהרים מטומאת מת. בוודאי שטומאת מת גם צריך פרה אדומה שהוא זריקת דם - אבל זה רק כאשר המים יורדים למדרגת דם, ולכן התיקון הוא על ידי דם. אבל בשורש, שורש הטהרה בא רק על ידי מים.

זה כח המים הגמורים שיתגלו לעת"ל: "טל תחיה מחייהו". תחיית המים הוא מאותה מים שנהפכו לדם ועכשיו נהפכו למים מכח מים מתוקים. אבל שורש גילוי טהרה במים מהיכן? ב"יקוו המים למקום אחד ותראה יבשה".

אלו הם שלשה כוחות של מים, בהגדרה של כוחות הנפש.

(המשך בע"ה בגיליון הבא)

יש מים שהוא כח המחיה, יש מים שהוא כח טהרה, ויש מים שהוא כח רוויה.

מים הוא כח המחיה. יש חיים שאינו היפוך מיתה אלא חיים בעצם היצירה. זה נקרא מים מתוקים. זה כח של חיים בעצם, מעיקרא. זה בעומק כוונת דברי הגר"א שכל דבר בבראיה שורשו במים. העצם החיות של כל דבר הוא מים, ה'מים חיים' שבדבר. ה'מים מתוקים' שבדבר - הם המים המחיים את האדם. המים מתוקים - הם המים שהיו מעיקרא, הם עצם ה'מים חיים'. זה חיים כחיים, ולא חיים באבחנה של היפוך מות, אלא חיים כחיים שהקב"ה ברא את הבריאה באופן שיש חיים וחיות בבריאה.

מאידך, יש מים שבאים ליצור רוויה בנפש. יש קור וחום ורוויה. הרוויה בפועל בא מנקודת המים. כאשר שותים מים מלוחים, נדמה לו שהוא רווה, אבל בעצם הוא נעשה עוד יותר צמא. איפה יש רוויה גמורה במים? כאשר יש מים מלוחים, אז חייב להגיע רוויה גמורה.

דגים שבים תמיד עולים לקראת כל טיפה וטיפה שיורדת, כי הם צמאים למים מתוקים. כי תמיד הם נמצאים במים מלוחים של מי אוקיינוס. הרוויה לא בא ממים מלוחים, אלא ממים מתוקים. ומי ששותה מים מלוחים, הוא תובע עוד מים מתוקים, העוה"ז דומה למים מלוחים האדם שותה ונדמה לו שהוא רווה, כדברי הגר"א על משלי. אדם ששותה מים וממלא את צמאונו - זה נקרא רוויה.

יסוד הרוח דקדושה - הקשר שנשאר אחר הפשטת התענוג

תענוג, ואחרי שהתענוג הביאה אותי לקשר, חייב להפשיט התענוג ולהישאר עם הקשר, על אף שאין בו תענוג.

בלשון אחרת, זה בעצם כח ההויה שהוא למעלה מתענוג. אין לדלג על שלב התענוג, כי כל קשר צריך תענוג, אבל לאחר שהתענוג מביא לידי קשר, אז יש להפשיט התענוג ולהישאר עם הקשר אף בלי התענוג. ואלו הם דברים מאד עמוקים ודקים בנפש.

בטל התענוג בטל הקשר. זה אהבה שתלויה בדבר.

תכלית התענוג להביא אותי לקשר, להפוך את התענוג ככלי לקשר. אחרי שהתענוג הביאה אותי לקשר, מפשיטים את התענוג, וכמו שכהן גדול מפשיטים הבגדים בשעה הוא נכנס לטבול. והוא ישאר רק עם הקשר. וזה אהבה שאיננה תלויה בדבר.

זה נקרא בעומק יסוד הרוח דקדושה, שהוא "רוח אלוקים מרחפת על פני המים" - כלומר, שהמים צריכים להביא אותי לאותו קשר של

זה עומק דברי חז"ל שהמים בא מן הרוח ומביא את האדם לרוח.

"ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" - צריך להגיע מן המים לרוח. אי אפשר לדלג על המים. מי שינסה לדלג על כח התענוג שבנפש, זה כמו שכן אדם שינסה להיות סוס. דבר זה לא יכול להיות. מי שינסה לדלג על עומק התענוג בנפש ולהגיע לקשר עם הבורא, הוא כופר בצורת הבריאה שהקב"ה ברא. אבל מי שינסה לחיות חיים שכל הזמן הקשר יהיה רק באותו רגע שיש לו תענוג, אם

תמצית הפרק

מתענוג, והוא ההויה שלמעלה מן התענוג] אבל - אי אפשר לעולם לדלג על כח התענוג

מהות המידות 032 מים תענוג
מספר שיעור בקול הלשון 1130902

אבל, למי שישאר ביסוד המים - זה לא כך. סדר הבריאה היא 'מים מרוח', המים הם שניים ולא ראשוניים. ולכן יכול להיות כח שהוא למעלה מתפיסת המים, למעלה מתפיסת תענוג [שהוא תפיסת יסוד הרוח, שהיא עצם ההתקשרות שהוא למעלה

לא עסקנו כאן במידה אחת של יסוד המים, אלא בעצם התפיסה מהי יסוד המים, שהיא - תענוג שממלא את הכל. וזה נותן הכח לאדם לקשור את עצמו מכל דבר להבורא יתברך שמו.

יסוד המים תיקון כח הקנאה

פרק ח' אש שבמים

וישראל ואורייתא חד'.

ומצינו ית', שורש קנאתו לע"ז, כמו שנתבאר לעיל. וכן קנאתו לישראל, שהם אהוביו של מקום, וזו קנאה של אהבה כמו שנתבאר לעיל. וכן מקנא לירושלים (זכריה א, ד). וכתוב (ישעיה מב, יג) "ה' כגיבור יצא כאיש מלחמת יעיר קנאה". וכתוב (שם כט, יז) "ויעל כמעיל קנאה". ועוד מקראות שמבואר שהקנאה לא רק לע"ז ולישראל, כמ"ש (צפניה ג, ח) "כי כאש קנאתי תאכל כל הארץ". וביאור קנאה שהקב"ה מקנא לתכלית רצונו, שהוא 'נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', ומתאוה לעתיד, שכתוב ביה "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", וזו קנאתו שכל מי שסותר גילוי זה נגלה קנאה של כליו, כי מהות קנאתו לגילוי והסרת העלם.

אם משתמש בקנאה זו למקום הקודש זהו קנאה דתיקון, ואם למקום הרע, זהו קלקול.

קנאה" - 'כל מאן דרחים ולא קשיר עמיה קנאה, לא רחמיותיה רחמיותא. כיון דקני, הא רחמיותה אשתלים', וכו'. מה כשאוול קנאה, אלא מה שאול קשיא בעיניו דחייבין למחית ביה, כך קנאה קשיא בעיניו דמאן דרחים וקנה לאתפרשא מרחמיותא. ומקנא למי שפוגע באהבה זו, וכן מקנא במי שפוגם באוהבו, ונתבאר לעיל שזו קנאה שמנקה את הפסולת והרע, לרוב בהירותו במעלת הדבר שמקנא בו. וזהו שורש הקנאה שמעריך דבר ואוהבו ורוצה בו. ויש שמקנא להשיגו, ויש שמקנא שלא להפסידו אם כבר השיגו, ויש שמקנא שלא יפגם הדבר החשוב ואהוב הזה.

ושלימות עומק הקנאה שמקנא בהקב"ה, אולם לא כפשוטו, והיינו שמקנא להיות כהקב"ה, ולכן נדבק בו ונכלל בו, שזהו תכלית הבריאה, 'הוי דומה לו'. ויש קנאה להיות דומה לו. ויתר על כן, יש קנאה להיות כמוהו, וזהו דבקות בו ית"ש והתכללות בו. ונמצא שפנימיות העבודה, יסודה קנאה דקדושה. וזהו קנא, קנא-א. והיינו שמקנא להיות כאלופו של עולם, ולהיות עמו חד ממש, 'קוב"ה

אש-מלחמה, מים-אהבה, מים-קנאה. מי שיש לו קנאה של אש שבמים שבמים - הוא נלחם ומקנא מתוך אהבה. וכמ"ש רש"י לגבי פנחס (במדבר כה, יג), "אמר קנא לאלוהיו, מאהבתו את השם", עכ"ל, כלומר שכל קנאתו ומלחמתו מתוך אהבת ה', ולכן מקנא לאלו שעושים כנגדו.

ועל קנאה זו כתוב בספר המשלים (לר"י גיקיטיליא אות לא) וז"ל, "למה הקנאה דומה, בצדיקים, לחומץ ששרוי בכלי כסף, וכו'. יש קנאה בצדיקים שמעוררת אותם להנכם מהרשעים על מעשיהם הרעים, כקנאת פנחס בזמרי בן סלוא, ונמצאת הקנאה בצדיקים ממרקת אותם (קנא, קנא-א, מלשון נקיות, ודו"ק) ומתקנת מעשיהם, כחומץ השרוי בכלי כסף שממרק אותו", עכ"ל.

וכן זה ממידותיו של הקב"ה, שמתוך אהבה שאוהב את ישראל מקנא להם, כמ"ש (שמות כ, ה) כי ה' אלוך א-ל קנא וגו' לאוהבי וגו'

ואמרו (זוה"ק ח"א, רמה). "קשה כשאוול

סיפורי המידות לרקוד על שתי החתונות

1'סדר ב' הסתיים בתחושת סיפוק ובחורי הישיבה נעו איש איש לעיסוקו, זה בכה וזה בכה.

שוקי, בחור יקר המלא בשאיפּע'ס נכנס גם הוא אל חדרו, תוך שהוא ממלמל בפיו משניות מסדר קדשים, ולו רק כדי לחטוף מאכל קליל שיספיק לו במקום ארוחת הערב.

אחרי הכול, כבחור ששואף להיות תלמיד חכם אמיתי הוא לא רשאי לתת לעצמו לבזבז זמן יקר.

משנה סדורה הייתה לו בסוגיה זו, והוא גם ידע לספר על עשרות גדולי עולם שנהגו לנצל כל רגע בחיים ללימוד התורה.

מכיוון שכך הוא לא התכווין להתעכב בחדר יתר על המידה, אך רצון לחוד ומעשים לחוד, וכאשר נכנס לחדר ראה הוא את חבריו לחדר כשהם עוסקים בדברים העומדים ברומו של עולם, וחש צורך עמוק להביע את עמדתו בנושאים המרתקים.

הוא הסתפק עוד רגע קט, ואז החליט להתערב, תוך שהוא מנסה ככל האפשר שלא לנתק את חוט המחשבה הרציף בלימודו...

'כך לא נוהגים! זו לא שאלה האם זה נכון או לא', אמר בלהט, 'ברור שאסור לשחרר מחבלים עם דם על הידיים, זה פשוט טיפשות של המדינה כאן...' סיים בתקווה שדבריו יתקבלו...

'רגע' תקפו החברים 'בכלל לא שמעת על מה דברנו, אנחנו שאלנו אך ורק מבחינה פוליטית, לא מבחינה מדינית ולא מבחינה ביטחונית'.

'כן, נכון' הוא לא נשאר חייב.

1 עקב מורכבות הפרק לכן נבוא להקדים הקדמה קצרה. בורא עולם הוא כל יכול, מאידך, הנברא הוא בעל גבול - יש גבול ליכולותיו. ישנה מציאות בה כביכול האדם מקנא בבורא עולם. הוא רוצה גם להיות 'כל יכול', להיות למעלה מגבולותיו וכוחותיו. כאשר זה בא באופן של הקלקול, התוצאה היא שהאדם מקנא בבורא עולם. אולם פעמים רבות זה לא במודע אלא בתת מודע של האדם. הוא רוצה להגיע להישגות למעלה מגבולותיו, וזה מתגלה למטה בכך שיש לאדם שאיפות שלא הגיוניות ביחס אליו או לא הגיוניות כלל. משא"כ כשהקנאה הזאת באה באופן מתוקן, אז האדם מגלה את הניצוץ אלוקות שבתוכו, שזה הביטול אל הבורא וההתכללות בו. כך הוא כביכול מביא את הקנאה שלו לכדי מימוש, וזה בכך שהוא נעשה חלק מבורא עולם.

כתוצאה מכך הוא גם נלחם עם אלו שמתנגדים אליו, זו היא הקנאה של פנחס שהיא קנאה שבה מתוך אהבה. ברובד החיצוני קנאתו של פנחס באה מתוך אהבה לה', באדם שיש לו אהוב והוא מקנא ונלחם עבורו, אבל בהגדרה הפנימית יותר, קנאתו של פנחס נובעת מכוח כך שהוא בטל לבורא יתברך ואז הוא מקנא את קנאתו של הבורא, ונמצא שהקנאה כאן מורכבת משני חלקים, תחילה קנאה של פנחס בבורא יתברך שגורמת לו להתבטל אליו, ואח"כ קנאה של מלחמה שפנחס נלחם עבור הבורא יתברך.

עבודת התיקון היא נקודה עמוקה ופנימית מאד, ולכן בפרק זה לא נעסוק בתיקון אלא בעיקר בקלקול בהתפשטותו למטה כיצד מתגלה שאדם יש לו שאיפות בלתי הגיוניות.

'אני מתכוון גם על זה', המשיך להתעקש על עמדתו, 'ברור שזו שטות גמורה והם יפסידו מזה'.

'ומה אם השקפת התורה?' שאל אחד הבחור שנראה היה כי מעסיק אותו בעיקר הפן ההלכתי של הצלת נפש תחת נפש.

'ברור שגם בדעת תורה היה צריך לסרב לעסקה הזאת' הביע שוקי את עמדתו בנחרצות 'תסתכלו בפוסקים ברמב"ם וכדו', תלמדו את הסוגיה של הרוגי לוד עם הראשונים והאחרונים'.

ואז זה קרה... אחד הבחורים החליט להעמיד את שוקי במקום.

'פלאי פלאים', קרא אותו בחור בקול, והמשיך לעבר שאר הבחורים... 'רבותי, אתם אווזים מי נימצא איתנו כאן, אתם שמים לב שהבחור שולט בכל מכל כל, מבהיל על הרעיון, אתם שומעים שוקי מבין גם בדעת תי"רה, וגם בפוליטיקה, ובביטחון גם כן, ועוד יש לו מקורות... הא כאלו דרגע'ס, לא יאומן כי יסופר, חברה צריך להתחיל להעריך, מישהו שם לב ל'גברא רבה' הזה, שמסתובב בינינו כאחד העם?!'.

שוקי אמנם רצה לסיים את זה כמה שיותר מהר הוא הרגיש שהוא מתעכב יתר על המידה אבל לא היה לו כל ברירה הוא לא היה מסוגל ללכת, הוא היה חייב להציל את כבודו האישי והוסיף 'צריך בסך הכל להכיר את המציאות מהשנים הקודמות, מאז קום המדינה היו הרבה סיפורים ומקרים דומים. זה פשוט ענין של דימוי מילתא למילתא' אמר בידענות.

'אויָהא, אז מדובר פה גם על היסטוריון!! מִמָּש בור סוד, איך אתה מצליח להכיל כל כך הרבה?!' היה זה שוב אותו בחור שהביע הבעת פליאתו פעם נוספת כשהוא משפיל את ראשו בתנועת לעג לעברו של שוקי.

שוקי לא עמד בזה, זה היה יותר מדי בשבילו 'זה בכלל לא בעיה' הוא ניסה להצטדק ולהסביר את עצמו 'אפשר להבין בהכל צריך רק להשקיע מעט' אמר ביבשות.

'תשכח מזה' פלט מפיו הבחור השמנמן שישב על מיטתו כשהוא מולל בקצות אצבעותיו את דפי העיתון 'מי שמבין בהכל לא מבין בכלום, אולי הוא מבין מה זה לא להבין'...

'טוב נו, חבל על הזמן, בשביל להבין בהכול צריך גם ללמוד, בהצלחה' הטיח את דבריו לחלל החדר.

שוקי עזב את החדר כשבליבו הוא מרגיש פגוע.

שבוע לפני כן, כששוקי שמע את חברי החדר מדברים בהתרגשות על שחרור החטופים הוא עמד מהצד ולא הבין מילה, אבל הוא הרגיש שהוא חייב לדעת גם את זה, הרי ברור שגדולי עולם מבינים בהכול...

סיפורי המידות לרקוד על שתי החתונות

מוסר הוועד הסביר בהרחבה שרק כאשר ברור לאדם מה עתידו הרוחני והגשמי ויש לו בהירות לאן פניו מועדות, זה הוא כלל בסיסי לבניית חיי נישואין יציבים ותיקים.

שוקי שנהנה מאד מהוועד, החל להתעורר לחשוב על עתידו, כאשר הוא כבר ומיד מגבש לעצמו דעה נחושה על חייו העתידיים והוא גם בנה לו תוכנית מסודרת ארוכת טווח.

תוכניותיו היו שונות ומגוונות - היה ברור לו שחיי נישואים צריכים להיות מושתתים על נתינה לשני, ולפיכך עליו לקנות את ההרגל הזה של כוח הנתינה, הוא תכנן להקים ארגון חסד גדול שיסייע לרבים בנושאים שונים ומגוונים, החל מחולים במחלות קשות, עזרה לבני אדם שנקלעו לחובות, חיזוק בני נוער נושר ועוד.

בנוסף לכך, הרי כאשר יהיו לו אישה וילדים הוא חייב להיות בקי בחדרי ההלכה, על מנת להורות הלכה בביתו מידי יום, אם זה סכין שהתערבב בין הבשרי לחלבי או שאלה דחופה בהלכות מוקצה שהתעוררה במהלך השבת..., ועוד כהנה וכהנה מעשים שבכל יום.

בשביל זה הוא מוכרח להשקיע בלימוד אליבא דהלכתא עד לקבלת תעודת הוראה. אך כמובן, לרגע הוא לא התכוון לוותר על לימוד הסוגיות בעומק העיון, דבריהם של רבותיו משנות צעירותו על ההשקעה בלימוד עיוני ומעמיק עדיין הדהדו באוזניו, ומה גם שהוא תכנן להקים ישיבת קיבוץ על מנת לזכות במעלה הגדולה של הרבצת תורה....

חלומותיו של שוקי שוב התנפצו באחת כאשר הוא חשף בפני אחד מחבריו את שורת תוכניותיו, והלה הגיב בלהג ובזלזול.

‘כעת אתה עומד לפני חתונתך ועליך לזכור את הכלל הידוע שאומר ‘שאי אפשר לרקוד על כמה חתונות....’ הפטיר החבר בהלצה.³

הוא שיחזר את שנותיו האחרונות ואת התקופות השונות שהוא עבר בישיבה, ואכן הגיע למסקנא שבאמת לא הייתה תקופה אחת שהוא אכן הצליח לרקוד על שתי החתונות, אף פעם הוא לא הבין בפוליטיקה ויחד עם זאת הוא היה שקוע בלימוד, היו תקופות שהוא יותר היה שקוע בלימוד והיו תקופות בהם הוא היה שקוע בפוליטיקה, אבל את שניהם יחד הוא אכן לא הצליח.

וממחשבה למעשה, ניגש מיד לאלימלך, הפוליטיקאי של השיעור, דיבר אתו כמה דקות, והוא חש שהוא כבר מבין טוב בסוגיא, והוא יכול להביע עמדה ברורה, הרי בסוף זה עניין של כישרון, והוא מוכשר לקלוט דברים ברגע...

אבל למעשה הוא לא היה בטוח בעצמו.

‘האם אפשר להבין את כל הפוליטיקה תוך עשר דקות, או שמא אני סתם דוחף את עצמי למקומות שאני לא ראוי להיות בהם’ חכך בדעתו.

אולם הוא המשיך לחזק את עצמו ולנטות לצד שאם רוצים - יכולים.

כך הוא חיזק את שיטתו בכל מיני מושגים מגדולי ישראל, שהרי הם לא התעסקו כל חייהם בפוליטיקה ולמרות זאת הם ידעו להורות לרבים בכל סוגיא.

החזו"א אפי' ידע לייעץ בענייני רפואה וכך גם כל גדולי עולם שלפני השואה הכריעו בשאלות מורכבות למרות שהם היו שקועים כל היום בלימוד.

ועל כרחך שאפשר לשבת וללמוד כל היום ובכמה דקות להבין גם את כל הפוליטיקה.²

הרבה זמן לא נותר לו להרהר בדברים. הוא הגיע לבית המדרש, שם ניסה להתנתק מהמחשבות ולצלול שוב לגמרא.

הפעם הבאה ששוקי עמד שוב מול אותה בעיה באופן חזיתי הייתה לקראת סיום הישיבה.

בתקופה עמוסה בחוויות והתרגשויות - עת בואו בברית האירוסין.

בין הגידונים שהועלו בוועדים השונים אליהם הקשיב בנגן - כשהוא לא פוסח על שום שיטה בעבודת בנין הבית - היטיב שוקי לשמוע שבית איכותי נבנה על תשתית ברורה וחזקה, בית טוב נבנה כשברור לאדם מה הוא הולך לעשות בחיים, להיכן הוא שואף להגיע ולכן הוא מנווט את כוחותיו ומעשיו.

2 במקרה זה שוקי מנסה גם להיות שקוע עמוק בלימוד וגם להבין טוב בפוליטיקה, כמובן שיתכן ויש יחיד סגולה שהיו מסוגלים להכיל הכל, אבל בשביל שוקי אלו שאיפות שלמעלה מהשגתו וכוחותיו.

3 שוב שוקי טועה בגישה ושואף לעשות כמה דברים ביחד כשהם בלתי הגיוניים לשילוב.

סיפורי המידות לרקוד על שתי החתונות

שרק החל את חייו. כך התחיל שוקי את תפקידו כ'אברך' עם אווירה של רעננות והתחדשות נפלאה בחבורה חשובה בה למדו קדשים, הוא רצה לגעת בסוגיות חדשות שלא נהוג ללמוד בעולם הישיבות, לקבל מושגים חדשים.

אולם כל זה היה רק לתקופה קצרה. לאחר מספר שבועות גילה מיודעינו כי בחבורה שיושבת יחד איתם בבית המדרש לומדים משניות טהרות בעיון.

הסוגיות של טהרות תמיד סקרנו אותו, אולם הוא ידע שסוגיות כאלו אפשר ללמוד רק יחד עם תלמיד חכם שבקי בכל סדרי טהרות, והנה כאן נקרתה לפניו הזדמנות פז, לימוד מסכת אהלות יחד עם ר' מרדכי קלמינצקי אשר ידוע כבקי בחדרי טהרה על כל המשתמע בכך.

שוקי כמובן לא התכוון לרגע אחד לוותר על המתיקות של סוגיות קדשים.

חיפוש קצר העלה מספר שמות של אברכים שמחפשים חברותא רק לחצי סדר, ולאתר הוא ניגש ביקש רשות או יותר נכון עדכן אל החברותא שלו לסוגיות של קדשים וביקש ממנו רשות בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שמהיום הם ילמדו רק בתחילת הסדר.

כך הייתה תחילת דרכו, ומכאן והלאה זה רק התפתח יותר ויותר.

שוקי לא הסתפק בזה ותמיד בכל הזדמנות הוא היה נכנס לעוד סוגיות, פעם זה היה לימוד דף היומי בסוגיות של עירובין, בכדי קבל התרשמות כללית על עסק בניית העירוב בשכונות המתחדשות, במקרה אחר זה היה לימוד של ארבעת המינים אליבא דהילכתא, עד שפעם אחת זה חרג אף ללימוד של שיעור קצר במושגי יסוד בקבלה.

תוך זמן קצר מצא שוקי את עצמו רשום במגוון חבורות ושיעורים שונים, כשבסך הכולל לא הספיקו אצבעות ידיו ורגליו גם יחד למנות את מספר הנושאים השונים בהם הוא עסק, או יותר נכון - רצה לעסוק...

השיא הגיע כאשר באה לפני שוקי הצעה מפתה של משרת מגיד שיעור בישיבת קיבוץ ביישוב שקט בצפון הארץ.

היה זה חלום ישן נושן מימי בחורתו. חבריו משנות נעוריו שיזמו התאגדות של קבוצת בחורי חמד ודאגו לכל הצרכים הגשמיים, הזמינו את שוקי לבוא למסור שם שיעורים

מחשבותיו סחפהו הרחק הרחק לשנות עלומיו. הוא היה אז ילד צעיר בגיל תשע - עשר, כשאביו הסכים לו להירשם לחוג ב'מנהל הקהילתי', ושהוא יוכל לבחור בין החוגים השונים המופיעים בפרסומות.

השבועון היה מלא בסגנונות של חוגים, ושוקי עלעל בו שוב ושוב כשהוא מתקשה להחליט, מצד היה לו חוג מלאכה שמחזקת את המוטוריקה העדינה או שאולי עדיף לו חוג אלקטרוניקה בו הוא ילמד על מוליכים ומבודדים חשמליים כשבכך יוכל לבנות לעצמו מגורה אישית לחדר או שרון מעורר משוכלל, ואולי בכלל רכיבת סוסים אטרקטיבית אחת לשבועיים עולה על הכול...

שוקי ניסה לבקש מאביו לשלוח אותו לשלושת החוגים בו זמנית, כשהוא מתחייב תמורת כך לקום בזמן למשך תקופה ארוכה וגם זה בצירוף על חשבון ה'זכויות' שיש לו ממתנת היוולדת ואולי גם האפיקומן...

אביו חיך והשיב: 'תבין, שוקי, הנושא כאן זה העלות הכספית, העניין הוא שאי אפשר לעשות הכל ביחד'

'בחיים צריך להתמקד' המשיך האב להסביר בעדינות 'אם תלך לשלושת החוגים לא תצליח ליהנות בכלל, חבל על הזמן, על ההשקעה ועל הכסף'.

שוקי לא הבין מדוע אבא שלו מתעקש כל כך, אבל הוא נאלץ לקבל את דבריו כמות שהם.

כעת הוא מביט על עצמו ורואה שהוא עומד בפני אותה בעיה.

ואם כולם אומרים לו את זה שוב ושוב, הוא מוכרח לקלוט את זה ולשנות כיוון...⁴

ההמלצה הגורפת שקיבל שוקי מחבר מרעיו לגבי בחירת כולל, הייתה ישיבת מיר.

'יש שם מגוון חבורות שונות, וסגנון כמוך, שמשתוקק לדעת ולהתרחב בכל נושא, בוודאי זה הוא המקום שתוכל למצות את עצמך', טענו מספר חברים ומכרים בפני אברך הטרי

4 שוקי מזהה שהבעיה הזאת הייתה קיימת אצלו כבר מקטנות, הוא מבין מתחיל להבין שיש לו בעיה.

סיפורי המידות לרקוד על שתי החתונות

אתה חושה שיש לך כוחות למעלה מהזמן ולמעלה מהגבול?

'תראה' סיים ראש החבורה כשהוא כעוס קמעא 'אני לא מתערב לך בחיים, תעשה מה שאתה רוצה אבל להמשיך כאן בחבורה הזאת אתה לא יכול, אני לא יכול להחזיק אברכים שלומדים כאן יומיים בשבוע וגם אז זה חצי סדר שמורכב משני חלקים שמחולקים כל אחד לעוד שתיים...

שוקי שוב הרגיש כמו ילד קטן מאותם ימים, והוא גם נזכר באותו ערב, שבו התנהל הוויכוח בינו לשוכני החדר ביחס לפרשות על אותה פרשייה פוליטית, ובלהגם של החברים על השאיפות המוגזמות.

עכשיו הוא מבין מהיכן זה נובע - יש לו רעיונות לא הגיוניים, הוא שואף להגיע לדברים שהרבה הרבה למעלה מכוחותיו.

'אומר לך את האמת', השיב שוקי לבן שיחו 'אתה ממש מאיר את עיניי.

אתמול בערב. עברתי ליד השטיבלאך ושמעתי שם אדם תמהוני שמספר בפני עוברי אורך שנקראו בדרכו על יכולותיו האין סופיים, הוא היטיב להגדיר את הניצוץ הרוחני השרוי בקרבו, והכוח האלוקי שבוקע ממנו, שמזה באים לו יכולות ייחודיים אלו.

בהתחלה גיחכתי עליו, אבל כפי מה שאמרת עכשיו, אני גם יש בתוכי איזה נטיית למחשבה שכזו....⁵

5 ראש החבורה מדמה את מצבו של שוקי לאותו משוגע שאומר שהוא כל יכול - כמו הקב"ה. בעומק הבעיה של שוקי נובעת מהקנאה בקב"ה, אמנם זה לא במודע אבל בתת המודע שלו האו מקנא בקב"ה שהוא כל יכול ולכן האו מנסה לפרוץ את גבולות הנברא שלו. כמו שהתבאר בהקדמה, הפתרון הפנימי הוא הכרת ה' קנאה בה' ועל ידי כך להידבק בו, אולם בסיפור לא נכנסו לנקודה עמוקה זו.

שלושה פעמים בשבוע. 'מעלת זיכוי הרבים זה דבר שאין למעלה ממנו' חייך שוקי בדעתו, 'מה גם שהרי כבר אמרו חז"ל 'ומתלמיד יותר מכולם', ואם כך אין לך לימוד נעלה יותר מהרבצת תורה, וכפי שהאריך הח"ח בכמה חיבורים על חשיבות הרבצת תורה במיוחד בדור האחרון, ומשכך הוא פנה לראש חבורת קודשים וביקש ממנו רשות על היעדרותו בחלק מימות השבוע.

שוקי שהכיר את ראש החבורה כאדם שאינו מכביד יתר על המידה, היה בטוח לתומו שהלה יפתור אותו בהסכמה מהירה, ואולי אפילו ישמח על קידומו להיות מעתה ממעיק השמועה, הופתע מהתגובה שקידמה את פניו.

'שמע נא יקירי, אני חייב להיכנס אתך לשיחה קצרה', דבריו של ראש החבורה נאמרו בקול שיש בו נימה של תוכחה, 'אני לא בר סמכא לומר לאנשים מה לעשות, מזמן כבר הפריע לי כל מיני דברים שאתה עושה, אבל שתקתי כי אני לא מתערב לאנשים בחיים.

רק כעת שניגשת מיוזמתך, אני חושב שאני מוכרח להעיר לך.

אם יורשה לי להביע את דעתי, כל המהלך הזה לנסות לתפוס עוד ועוד - זה טעות, שים לב בכמה חבורות את עוסק, מה נראה לך אתה ר' חיים עוזר של הדור שאתה יכול להתעסק בכל כך הרבה נושאים?

הרי יושבים כאן הרבה תלמידי חכמים, כל אחד מהם עסוק בשנים שלושה עניינים, מקסימום ארבעה, והנה אתה לומד כל יום את הדף היומי, העמוד היומי, עמוד היומי בהלכה, טהרות, קודשים, וזה רק מה שאני יודע...

לא כ"כ נעים לי לומר לך את זה אבל עכשיו כשאתה בא כאן ומספר לי שאתה הולך לנסוע שלוש פעמים בשבוע למסור שיעורים בצפון ויחד עם זה אתה מתכוון להמשיך כאן בחבורה ללא כל שינוי אני ממש מרגיש שזה כבר עובר את גבולות הטעם הטוב.

רכישת ספרי הרב
ספרי אברמוביץ
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652
books2270@gmail.com

כל החומר
שמפיע
בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב
שליט"א
'ב'קול הלשון
ישראל 073.295.1245

לקבלת העלון
בדוא"ל
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס 03.548.0529

© כל הזכויות שמורות
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון 052.763.8588
פקס 03.548.0529
bilvavi231@gmail.com